

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 "
Pe 1 lună .. 2 "N-rit de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERȚIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Cerem avizuri telegrafice și telefonice precum și rapoarturi scurte dar cuprinzătoare despre toate mișcările electorale în special despre întrunirile de candidare.

Apel către femeile române.

Cinste adâncă să cuvine româncei adevărate. Cu spiritul ei de conservatism iubitor, ea știe să răspândească sentimentul național în familia ei. Ea se caracteriză prin religiozitatea ei adâncă și prin dragostea ei pentru limbă, pentru obiceiuri și cultură.

Este o zicătoare veche, că acolo unde o româncă să statornicește ea toarnă românism în toată casa și încunjurimea ei. Ea altoiește în copiii ei odată cu laptele și sentimentul național românesc, alipirea credincioasă către biserică și către tradiția națională. Într'un cuvânt în familia românească, femeia, româncea este care cultivă sentimentul național cu statornicie nestrămutată. Tocmai din cauza aceasta, româncea s'a împotrivit întotdeauna cu mai multă îndârjire tuturor primejdiilor cari tindeau să nimicească cultura și sentimentul național. Ea a fost aliată, credincioasă și însuflețită a apărării acestor comori naționale.

Câtă vreme româncea va rămâne româncă în sentimente și în cultura ei, poporul nostru cel obijduit își va păstra limba, obiceiurile și sentimentele sale strămoșești. Româncea cinstește obiceiurile și sentimentele altor popoare mai înaintate, totuși ea nu părăsește ființa ei națională. Ea stă strajă la pragul casei și îi strigă străinului: Stai, înapoi!

Și oare putea-va avea româncea o menire mai frumoasă, mai înaltă, decât de-a fi îngerul de pază al culturii și limbii românești, păstrătoarea sentimentului național?

Azi în aceste timpuri de însemnătate istorică pe când limba, cultura sentimentul nostru național, și cele din urmă așezăminte culturale ale noastre sunt primejduite, astăzi ne adresăm către femeile române, sprijini-toare atât de încercate ale năzuințelor noastre. Ne adresăm către mama română care își crește copiii în duh românesc și care îl învață pe copilul său să rostească cele dintâi dulci cuvinte românești. Ne adresăm către ea, rugând-o să intervină atunci când în aceste clipe de primejdie momelile poftii de stăpânire și ale corupțiunii ar căuta să abată și să clătească pe câte un român slab de înger dela credința națională, ducându-l spre calea păcatului național.

În aceste clipe de primejdie româncea trebuie să-și puie toată căldura duioasă pentru a duce lupta națională în fața slăbiciunii becisnice.

Căci este vorba ca poporul românesc, care înfățișează trei milioane de suflete în țara noastră să fie cât mai bine reprezentat în parlamentul țării, în ori ce caz cel puțin

astfel cum îngăduiesc împrejurările și legile țării noastre. Fără îndoială potrivnicii noștri în lupta aceasta nu vor pregeta de a alerga la mijloacele cele mai josnice.

Nu vor lipsi presiunea, momelile, făgădu-elile atingătoare de interesele personale. Ei vor făgădui de toate, bani, slujbe, marea cu sarea pentru a face pe alegător să renunțe la convingerile sale. Cei slabi, cei șovăitori să vor clătina poate la bătaia atâtor făgăduieli mincinoase și se vor îndemna la păcate în contra neamului lor.

Și câte nu au făgăduit acești cumpărători de suflete!

Vreme îndelungată ei au izbutit să ducă poporul în rătăcire. Acuma însă iată, că au început o nouă epocă de renaștere și redesteptare a neamului nostru. Avem trebuințe de toate forțele noastre. Partidul național românesc a ridicat flamura sa glorioasă și toți avem datoria sfântă de a ne strânge în jurul ei. Avem nevoie de fiecare, căci cinstea națională o cere: Cine dintre alegători români va prețui interesul său mai mult de cât interesul totalității suverane a neamului nostru, comite un păcat, un act de imoralitate!

Femeilor române! Alăturați-vă la noi, la gloriosul drapel al partidului național!

Agitați, însuflețiți ori unde familia voastră, societatea voastră în interesul acestui steag.

Implețiți cununi de dafini, celor cari luptă pentru candidații noștri naționali, căci aceștia luptă pentru neamul și pentru cultura noastră. Luptați dinpotrivă luptă necruțătoare și îndârjită împotriva acelor, cari încă și astăzi sunt gata să se întovărășească cu dușmanii noștri, străini de ori ce năzuință românească. Nu suferiți pe oamenii aceștia în mijlocul vostru, disprețuiți-i, urgisiți-i, căci ei nu merită altceva. Pentru trădarea lor li-se cuvine drept răsplată, boicotul social!

Fiecare din voi să fiți câte un apostol în cercul ei. Iar dacă veți face toate astea în chip vrednic de o femeie română, atunci nici o putere de pe fața acestui pământ nu va putea să ne răpească biruința steagului național la alegerile parlamentare, în fața cărora ne aflăm!

Foaie nouă activistă. Lupta politică ce s'a desfășurat în ultimii ani în patria noastră, dar mai ales în timpul din urmă, a făcut ca să se deștepte în noi dorul să ne strângem tot mai tare rândurile și să ne unim sub un singur steag, formând o puternică falangă în toate mișcările noastre.

În fața marilor evenimente politice din presa noastră trebuie să transpire duhul păcii și a buneii înțelegeri. Se recere deci ca toate să propage aceleași idei. Ziarul politic «Drapelul», văzând necesitatea înfrățirii noastre a părăsit calea bătută până acum și s'a alăturat ziarelor activiste, cari reprezentau opiniunea publică română. Ne bucurăm de acest pas, ce ne dă dovadă de întărire și înțelegere.

Din programul nostru.

În fața noilor alegeri să știe fiecare alegător român, că ce vreau deputații naționaliști.

Un deputat naționalist va zice și va căuta să fie adevăr, că *fiecare om are drept la viață, la plăcerile ei pentru că trăiește, pentru că este om; fiecare om are dreptul să poată lucra într'acolo ca să fie fericit pe acest pământ.*

Este cea mai mare nedreptate pe lume, ca cel ce lucră să nu aibă parte de rodul muncii sale cel puțin întru atâta, ca să poată trăi ca vai de el din agonisita lui.

Omul, fie lucrător, fie funcționar, fie ori-ce, *nu este unealta nimărui pe lume.* Peste soartea vieții tale, peste capul tău, numai tu ești stăpân omule; ai dreptul și să-l ceri, ca însuși să-ți poți întocmi treburile tale prin tine însuși sau prin oameni, despre cari știi că sunt una cu dorința și suferința ta.

Peste câte-va zile oamenii își vor da votul, dela care va atârna fericirea lor. Dieta nouă are să aducă legea, pe care au cerut-o deputații noștri, dar n'au voit, să ni-o dea cei dela putere. Acum M. Sa Regele a zis, că vrea o lege din care să înțeleagă, că oare care sunt dorințele poporului.

Legea prin care să poate ști într'adevăr care sunt dorințele suferințele unui popor, are să dea poporului înainte de toate dreptul de a fi el stăpân pe soartea lui. *Acest drept, această putere numai prin votul universal să poate câștiga.*

Ce este votul universal?

Mijlocul prin care toți fiii unei țări își pot spune cuvântul lor la alegeri.

Pân'acuma a fost așa, că abia câți-va — legați între sine prin interese și multe alte, hotărîrea asupra sorții poporului la alegerile de deputat. Săracul, oricât să fi asudat și luptat pentru țara aceasta, nu avea cuvânt — nu se putea îngriji de soartea lui dându-și cuvântul pentru omul dela care ar fi putut aștepta ușurarea stării lui.

Fiecare om cu inimă și minte poate să înțeleagă, că aceasta a fost și este o nedreptate pentru milioanele de oameni, cari numai munceau și jertfeau pentru țară, dară cuvânt în treburile ei, despre soartea lor nu aveau.

Și credeți Dvoastră, că domni de acum dela putere vor aduce o lege de aceasta pentru țărani, deși le-a poruncit M. Sa Regele?

Asta nu e de crezut. Nu, pentru că nu o fac de bună voie. Și dacă să vor face, că iscodesc o lege de aceasta, asta va fi o batjocură a votului universal, o batjocură a poporului, care va intra în mreaja acestor domni puternici ai zilelor de acum.

Vot universal adevărat numai aceia ne vor da, cari l-au cerut și nainte de aceasta, deputații naționali.

Ce mai vrea un deputat național?

Vrea, ca având fiecare cetățean votul la alegerea de deputați, acesta să fie *secret*, ca nime să nu să poată răzbuna asupra lui, vrea, ca să voteze fiecare cetățean în comuna lui, ca să nu i-să piardă vremea și poate viața mergând în centru, unde se pun la cale bătăi între națiuni de deosebite partide.

Ce va urmă din votul universal?

Deputații aleși de popor, vor avea grije de popor, dacă vor voi să mai fie aleși și vor aduce legi, prin cari cetățeanul, țăranul își va ști apăra interesele sale.

Aceste interese se pot apăra prin legi, cari vor da *drept nemărginit de a ținea adunări, de a înființa societăți și reuniuni, de a putea vorbi și scrie liber ori când și ori unde.* Nu este libertate, ci e minciună, care te trage la răspundere pentru părerea dată în scris sau cu cuvântul.

Să vor aduce legi, cari vor statori *timpul maximal de lucru și plata minimală.* Adecă nu te va mai putea sili nimeni să-i lucră mai mult de cât va sta în lege și nu-ți va fi plata după

plac, ci va fi satorit un preț, de cât care mai puțin nu și-să va da.

Să vor îngriji legile de a asigura traiul lucrătorilor în vreme, de neputință.

Prin votul universal să va ajunge, că roada lucrului va fi bucuria tuturor.

Să va șterge uzura și va fi eftin împrumutul, se va aduce legea dării progresive și scutirea de dare pentru cei mai sărmani.

Numai o dietă aleasă pe baza votului universal secret și nemărginit să va îngriji de creșterea adevărată a poporului prin școli de tot felul, prin biblioteci gratuite și prin prelegeri.

Să vor aduce astfel legi, cari vor apăra interesele tuturor înaintea legii prin faptul, că legea va lucra în cinste.

Acesta e programul deputaților naționali.

1c.

La curtea cu jurați. Pe Vineri e pus termen pentru procesul intentat colaboratorului nostru Sever Secula, pentru articolul, «Canal și beton». Dl S. Secula a și plecat să dea față cu acei judecători drepți, cari se vor roși întrucât este vinovat și întrucât a păcătuit. Apărător e dl I. Papp.

Expozițiunea din București și guvernul ungar. Dl Ministru ung. de interne a adresat Comitetului central al «Asociațiunii» din Sibiu o scrisoare datată din 11 Aprilie a. c., prin care declară, că în vederea neînțelegerilor ce le-a avut de urmare ordinațiunea Nr. 156 din Martie a. c., prin care «Asociațiunea» a fost oprită dela aranjarea Pavilionului etnografic al Românilor din Ungaria la Expozițiunea generală română din București, — se vede îndemnat a enunța, că este învoit ca «Asociațiunea» sau alte societăți să împrumute obiectele ce le posed Comisariatului general în scopul de a le expune și ca particularii să parțicepe la Expozițiune; oprește numai ca societățile să figureze ca expozanți. Cere mai departe, ca să nu se expună obiecte de caracter demonstrativ contra statului ungar. Această revenire a guvernului asupra nefericitei ordinațiuni a dlui Kristóffy, care a provocat atâtea nemulțămiri, credem că va face o bună impresiune atât dincoace cât și dincolo de Carpați.

Manifestul Împăratului. «A Nap» publică manifestul, care s'ar fi publicat, dacă nu s'ar fi făcut pacea. Să zice, că a fost tipărit, gata pentru espedare. Manifestul nu cuprinde nimica nou și interesant.

Să spună din nou, că partidele coalițate n'au avut un program acceptabil, guvernul a fost nevoit să rămână la postul său, — orice încercare de împăcare a rămas fără rezultat; alegețile le amână până se vor liniști spiritele agitate; în vremea aceea guvernul va lua măsurile necesare pentruca să nu înceteze mașinăria stastatului.

In urmă apelează la credința și dragostea poporului.

Cum stau Sașii? Drept mulțumită pentru politica lor în veci guvernamentală Sașii din Sibiu s'au pomenit, că puținii Unguri, cari trăiesc în Sibiu, voesc să le pue contracandidat ungar. Sașii se pot felicita de rezultatul ajuns prin politica lor de până acum.

Prostie și răutate. După prostia de eri, că guvernul părtinește pe candidații noștri, azi vine «Magyar Szó, cu o nouă insinuare, — cu scopul să facă pe guvern să ia față de noi măsurile cele mai aspre. Anume zice, că noi naționalitățile nu ne-au mulțămît cu cele 30 de mandate ce ni-a oferit guvernul, ci am cerut 50. Împreună cu Sașii și Croații am ajunge opoziție de 100 de oameni. Bine-ar fi! La luptă numai!

Complect! Toate biletele vândute! Pe când la noi să candidează cei mai buni ai noștri, guvernul nu-și alege oamenii, — ci-i primește așa cum vin, pe rând, fie bun, fie rău. Tocmai ca la tramvai, ori la circus. Cine vine mai întâi,

capătă bilet de alegere. Astfel s'a putut întâmpla, că Makay Bácsi, săcuiul, cel mai cuminte din satul lui (al proștilor) nici nu o să aibă contra candidat, alții, frunțași cu merite adevărate pentru Unguri, nici nu pot candida. Numai astfel s'a putut întâmpla caraghioslicul, că pe ușile localităților partidului Kossuthist, s'a pus o tăbliță cu inscripția:

«Toate cercurile ocupate». Curat comedie un-gurească! De n'o fi acum fericit maghiarul, n'o fi cât îi lumea.

Apponyi către funcționarii săi.

Ieri în 17 Aprilie și-a făcut noul ministru de instrucție publică întrarea oficială în ministerul resortului său.

Deși programul acestui celui mai ideal ministru de instrucție cum îi zicea predecesorul său Wlassics, nu ne putea aduce mult nou și necunoscut, totuși este interesant de a vedea cum va ști acest măestru al cuvântului să îmbrace într'o formă plăcută și puțin jignitoare cea mai barbară năzuință: desființarea școalelor noastre.

— Nu pofta de putere, ci patriotizmul nostru, zice, ne-a făcut să primim cărma țării. Voi lucra cu cea mai mare dragoste și rîvnă pentru scopurile mari și înalte la a căror realizare am fost chemați. Scopul guvernării noastre trecătoare este restabilirea înțelegerii dintre factorii constituționali.

Problema noastră de căpetenie va fi realizarea sufragiului universal.

Reforma aceasta va avea menirea de a statornici o legătură strânsă între ideea națională și cea democratică.

Sufragiul universal va fi numai forma în care se va îmbrăca fondul acesta, fondul unei vieți naționale.

Între factorii, acestei vieți este și o cultură națională avântată și puternică. » O numesc puternică nu pentru că ar vrea să înăbușe individualitatea și năzuințele culturale patriotice ale concetățenilor noștri nemaghiari, ci ca ea să atragă cu puterea ei vie și palpitantă pe toți cetățenii acestei țări și să-i întărească inima prin patriotizmul inteligentii.

Ministru face apele la colaborarea funcționarilor săi.

Ei, zice, sunt împreună cu ministrul lor slujbașii țării și ai națiunii.

A P E L

către alegătorii de deputat din cercul electoral Sânmiclăuș.

Maiestatea Sa pe 29 April până la 8 Mai a. c. a dispus alegerile noi. Cercul nostru probabil că în 30 Aprilie n. va alege deputat.

Sunt deci poftiți toți acei alegători de deputat, cari nu doresc a sprijini cu votul lor oameni impuși cu program octroist, ci voiesc să alege liber, în favorul lor propriu a se presenta la 22 Aprilie, adică Duminecă d. a. la 3 ore în Sânmiclăuș (Sala de gală a casei orașului) pe piața «Kalvin» înaintea otelului Farca, unde convorbindu-ne și stabilind un program folositor poporului eventual aclamarea unui candidat, care ar accepta programul ce-l vom stabili.

Cu frățescă dragoste

Sânmiclăuș, 18 Aprilie 1906.

(Urmează numeroase subscrieri de diferite naționalități, în mare parte Români, Șvabi, Sârbi și Bulgari).

„Lehetőségig“.

Acum în preajma alegerilor cătră cine să ne întorcem, dacă nu cătră cărturari ca frunțașii noștri, acești conducători firești ai poporului român. Armele noastre nu pot fi altele decât graiul nostru și tot ce-i românesc. Aceste două prestațiuni și imposite sincere ne trebuiesc și vom ajunge la limanul dorințelor noastre.

Acum e vremea supremă, doară nici nu ne trece prin minte, că am ajuns vremuri de însemnătate istorică. Poate se va pune acum temeiia viitorului nostru chiar pentru secole, poate soartea fatală ne va hărăzi o soarte și mai urgisită decât cum avem, cine ne-ar ști profesi viitorul nostru, ce se va decide prin deslegarea chestiunii votului obștesc.

Chiar pentru aceea fiecare în cercul său de activitate să-și aprindă făclia, încălzească inimile, lămurească mințile, atunci luptă bună vom lupta și lupta bun sfârșit va avea.

Trebuie să asigurăm viitorul poporului nostru, care trăește din dărnicia pământului.

Trebuie să ne pună pe gând chestiunea deslegării sufragiului universal, pentru aceea toate forțele noastre trebuiesc concentrate la o luptă comună și înverșunată, că dacă vom perde și mai mult teren de sub picioarele noastre prin deslegarea nefavorabilă ori chiar desastroasă a chestiunii votului obștesc pentru naționalitățile nemaghiare, atunci suntem perduți și ne vom stinge cu încetul. Atunci dacă nu ne vom putea valida nici așa de mizerabil ca până acuma, avem să așteptăm răul cel mai mare: maghiarizarea cu forță, adică cu fier și foc până la «lehetőségig» până la posibilitate.

Atunci acest cuvânt ne va curma cu totul viața noastră națională.

Câtă nedreptate și neajunsuri ne-a cauzat acest cuvânt — care lasă loc deschis pentru abuzuri infinite — dela 1868 încoace, fiind vîrat acest cuvânt afurisit «lehetőségig» într'un alineat al articolului XLIV. din 1868 cu un titlu seducător «Despre egala îndreptățire a naționalităților».

Sus să avem dar inimile să nu apună steaua națiunii noastre prin acest viitor nou «lehetőségig», adică prin maghiarizarea cu forță, că dacă vom fi harnici a pune stavilă acestui viitor nou «lehetőségig», atunci vom rezistă cu succes și vom pune sfîrșit dorințelor «naței libere», ce e rezultatul și grație restabilitei constituțiuni milenare.

Campania mizerabilă a publicisticii maghiare, — care a născocit la aceea vreme și revoluția română, pentru ajungerea scopurile sale, — s'a pornit deja să agite spiritele ca sufragiul universal să fie deslegat în detrimentul naționalităților, ca pretinde ca elementul maghiar pe toate locurile să fie în preponderanță și să fie asigurat prin deslegarea votului obștesc ad infinitum, ce ar însemna eschiderea totală a naționalităților nemaghiare din cadrele constituției.

Așa ne este cunoscut ce ne așteaptă: reducerea la zero a activității noastre publice, ne este periclitată și limba noastră strămoșească, caracterul nostru difinitiv, cu un cuvânt individualitatea noastră națională.

Pentruca să încunjurăm prăpastia în care voesc să ne împingă, avem lipsă ca din focul alegerilor să se desfășure o falangă aprigă de deputați cari să fie gata în tot momentul la luptă în Dietă, unde numai prin o forțare extraordinară vor putea eși învingători din căpcana ce li-se găta la desbaterea votului obștesc.

Să ne strângem dar rândurile românașilor, fără a mai zăbovi, în fiecare cerc electoral, să ne organizăm în fiecare comună, așa priveghind să așteptăm ziua mare a alegerilor.

Așa să fie.

Sărbătoarea învierii Domnului Nostru Isus Christos, dacă ne-a întărit în credință, vom ajunge și la învierea națiunii noastre atât de încercată, căci numai atunci ne vom scăpa de acest nou «lehetőségig».

Eugen Nyeki.

Candidaturi.

În cercurile electorale Șugatag și Vișeu din comitatul Maramurăș erau în combinație fii din acel cerc. Dar atât Dr. Isidor Pop cât și Dr. Bilașco nu primesc candidatura. E dorința alegătorilor români, ca acele cercuri să nu fie lă-

sate pe mâni streine. Dacă nu s'a putut face unire în jurul celor două persoane, găsi-se-vor alți fruntași oameni însuflețiți de cauza noastră națională și va începe lupta și în acele cercuri. Români! Puneți-vă pe lucru!

Vinga, acest cerc numără 20 comune, dintre cari 13 române, 6 șvabe și una bulgară. Majoritatea au alegătorii români, cari au cerut candidat național.

Candidați socialiști. Socialiștii internaționali au intrat și ei în luptă și pun peste 120 de candidați, în toate cercurile unde au majoritate. Pentru reușita lor se face mare agitație și au nădejdi de reușită în mai multe cercuri.

Telegrame.

Budapesta 18 Aprilie. *Răsplata lui Fabritius*. M. Sa a distins mai mulți coloneli cu ordul coroanei de fier clasa a treia. Intre ei e și colonelul Fabritius, cel care a cetit în parlament mesajul de dizolvare al Camerei în 19 Febr.

Gapon omorât. Să vestește, că preotul Gapon, fostul conducător al poporului, ar fi fost omorât de revoluționari.

Foc mare. În Paris a ars multe case. Numărul jertfelor nu s'a știu. Paguba e de peste 3 milioane.

Revoluție în Maroco. În provinciile de sud a izbucnit revoluția. Să întinde repede. Probabil va urma intervenția armată a puterilor europene.

Gătre abonenții „Tribunei“.

Implinindu-se pătrarul prim al anului, rugăm pe cei rămași în restanță cu abonamentul ori să ne trimită îndată bani ori să ne spună, când vor plăti. În caz contrar ne vom simți siliți a le sistă trimiterea ziarului.

De asemeni rugăm pe toți cari au plătit numai întâiul pătrar, să binevoiască a trimite abonamentul pe al II-lea pătrar, dat fiind, că pretutindeni abonamentele se plătesc nainte.

Ziarul se scrie și se tipărește cu multă cheltuială și noi avem ambiția să-l facem tot mai bun. Nu cerem pentru acest scop dela publicul cetitor, de cât regulata achitare a abonamentului.

„Tribuna“.

ELECTORALE.

În centrul atenției publice se află azi alegerile. Este un aspect ciudat și rar ce ne prezintă această mișcare electorală.

Mai de mult alegerile însemnau pornirea unei mari și înversunate campanii dintre guvernul cel vechiu liberal, cel stâns cu atâta iuteală de pe fața pământului, și dintre opoziția ungurească.

Aceasta din urmă stăpânea cu deosebire colegiile electorale ungurești unde kossuthizmul totdeauna a avut adânci și trainice rădăcini de simpatii.

Partidul liberal dimpotrivă își recruta stocul fundamental al mandatelor din colegiile electorale ale naționalităților amorțite.

Această distribuire a mandatelor era atât de naturală încât părea o stare de lucruri predestinată pentru vecie.

Dar azi cercurile naționalităților au devenit libere, ele s'au desrobit de presiunea mandatelor liberale. Ele formează deci azi obiectul de luptă, de împărțire »frățescă« dintre partidele coalizate.

Și aici azi stăm la un ciudat spectacol. Un Andrassy Gyula prezidează la alegeri ca ministru de interne, întrebându-l presiunea oficială pentru abținerea unei majorități kossuthiste.

Ministrul însuși va fi simțind această situațiune ciudată a sa, căci să zice că a dat ordin tuturor fișpanilor de-a sprijini mai ales candidaturile partidului Andrassist, numit al constituției. Pe cât supără acest lucru pe kossuthiști, pe atât este de natural că cine împarte să-și facă mai cu seamă sieși parte.

Contele Apponyi a ținut eri discursul său de program în ministerul de instrucție publică. El nu ne-a arătat apriat măsurile și legile, pe cari le va propune parlamentului pentru maghiarizare, dar și-a arătat meșteșugul de a îmbrăca în cuvinte sunătoare și vagi, în forme frumoase, sămăburile unei idei din cele mai anticulturale: maghiarizarea. Și ne aducem aminte, că contele Apponyi a fost elevul unei școli de iezuiți, unde a învățat această măiestrie a prefăcătorii și ipocriziei.

Alegerile din comitatul Aradului. Comisiunea centrală pentru alegeri a comitatului Arad a hotărât ziua de 30 Aprilie pentru alegerile din întreg comitatul.

Pentru conducerea alegerilor au fost numiți următorii:

- 1) *Cercul Pecica.* Președinte: Hanthó Jenő.
- 2) *Cercul Radna.* Președinte: Bécsi Dezső.
- 3) *Cercul Șiria.* Președinte: Czédly Károly.
- 4) *Cercul Sânta-Ana.* Președinte: Török Géza.
- 5) *Cercul Chișineu.* Președinte: Kokas Jozsef.
- 6) *Cercul Boroșineu.* Președinte: Kállay Gyula.
- 7) *Cercul Iosdșel.* Președinte: Dr. Román István.

Din cercul Chișineului. Însuflețire mare, pretutindeni. Românii noștri au primit cu mare bucurie candidatura domnului Russu Șirianu și nici nu vor să audă de alta străină. Cu atât mai puțin de Lázár Zoárd, căruia un fruntaș din Nadab (Manea) i-a și spus că n'are ce să tragă nădejde. Credința tuturor este că *Russu Șirianu va ieși învingător.*

De altminteri înșiși Ungurii, știu și sunt convinși că Lázár Zoárd va cădea, cum a mai căzut de două ori și cum a căzut și Csukay.

Marți după amiază, când au ținut sfat s'au și despărțit fără să poată candida. Lázár Zoárd n'a vrut să primească, zicând că și așa are să cadă. Așa seara l'au putut îndupleca să primească, să nu rămână chiar de ris: fără candidat.

Candidatul român printre alegători. Russu Șirianu, însoțit de dr. C. Ardeleanu și de primarul Ioan Memetea (Chișineu), a sosit Mercuri dimineața la Mișca, unde se ținea sărbătoare pentru ocrotirea de grindină a câmpului. Tot satul era la biserică și s'au dus apoi la hotar cu litia. Russu Șirianu a luat parte la toate, iar după sfârșirea slujbei dumnezeiești s'a ținut adunare în fața bisericii.

Adunarea a deschis-o veneratul preot Ioan Avram, care în cuvinte calde mulțumește dlui Russu pentru bucuria ce a făcut poporului venind în mijlocul lui. Face cunoscut ținta adunării: să se arate, că și la alegerea dela 30 Apr. Românii adevărați trebuie să lupte pentru alegerea dlui Russu, pe care-l roagă să vorbească poporului.

Russu Șirianu, aproape o oră arată poporului pricina, pentru care e chemat iar la vot și însemnătatea acestor alegeri. Vorbește de asemeni despre luptele purtate în Dieta țării. Poporul l'a ascultat cu luare aminte și multă dragoste frățescă.

A vorbit apoi preotul T. Pinter, îndemnând cu tot dinadinsul pe toți să voteze pentru Russu Șirianu, ceea ce alegătorii au și făgăduit, că vor face.

D'aici candidatul român a plecat la *Pil*, unde la marginea satului l'au întâmpinat fruntașii alegători iar adunarea s'a ținut lângă școală.

Părintele *Petrovici* binevintează pe candidat, asigurându-l de nestrămutata dragoste a poporului. Il roagă să își spună programul.

Candidatul ține o însuflețitoare vorbire primită de popor cu multă plăcere.

Vorbește apoi învățătorul *Stefan Leucuța*, care arată cât luptă candidatul Russu pentru binele poporului și sfătuește pe toți să ajute la biruință steagul românesc.

Însoțit de un șir de trăsuri, candidatul Russu pleacă la *Vârșand*. În hotar îl așteptau călăreți și fruntașii satului în lung șir de trăsuri. Un țaran îi întinde o ramură de iorgovan înflorit și-i dorește isbândă.

Adunarea, ținută în fața casei satului, a deschis-o V. Pantos, care după-ce face poporului cunoscut că suntem în ajunul alegerii, în cuvinte bine simțite laudă lupta dusă de deputații români și în numele poporului roagă pe dl Russu a primi ca și în viitor să le fie candidat și apoi deputat, căci nici îndoială nu încap: învingerea are să fie pe partea noastră.

Russu Șirianu într-o vorbire d'o oră întreagă însuflețește poporul până la așa grad, că după părerea tuturor nici nu se va găsi Român din satul întreg care să nu meargă la vot sub steagul național român.

Adunarea s'a încheiat printr-o vorbire a părintelui *Pantos*, care i-a îndemnat pe alegători să rămână credincioși neamului și să voteze toți cu Russu Șirianu!

Cercul Radna. Candidatul nostru național, V. Goldiș și-a continuat călătoria printre alegători, vorbind Mercuri în *Mândruloc, Cicir și Sabatețiu*. În toate satele a fost primit cu mare însuflețire și puternicele strigate de să trăiască, izbucnit, din miile de pepturi.

De și era zi de lucru, când țaranii toți sunt împraștiați pe câmp, cu toate acestea, când au auzit că vine în mijlocul lor Român, care le cunoaște durerile și păsurile, lăsat-au plugul lăsat-au sapa și lopata și au venit să-l întâmpine cu un mântuitor.

În *Mândruloc și Cicir* adunarea a președinit dl Al. Bozgan.

Când candidatul nostru a intrat la Sabatețiu, încunjurat de mulți alegători din *Mândruloc și Cicir*, suna vâsduhul de uralele poporului venit să-l întâmpine. Când dl V. Goldiș și-a început vorbirea, poporul și-a pus pălăria în mână și a ascultat ca la sfânta evanghelie, la ce candidatul nostru a rostit următoarele:

«Fraților! Puneți-vă pălăria în cap, că destul o țineți în mână înaintea străinilor, cari nu vă cunosc nici durerile nici suferințele voastre. Aici am venit ca frate la frate nu însă ca domn la supus».

Acel popor pacinic, prieten numai cu suferințele, emoționat de atâta dragoste din o inimă, ce numai acum e înțeleasă și luată în samă.

Însuflețirea cu care dl V. Goldiș a fost primit în toate părțile, ne asigură cea mai strălucită învingere.

Luptă națională în cercul Beiușului.

— Report special —

Adunările populare din iarna trecută, puse la cale și în părțile noastre bihorene, au desvoltat în obiditul nostru neam de aici față de conducătorii săi, dorința de a rupe cu trecutul și a se pune în rândul luptătorilor de bine pentru sfânta noastră cauză națională. Iată au sosit alegerile de anul acesta, când ni se dă prilegiul de a ne pune în cumpănă țaria noastră de viață, când să cere dela noi, a dovedi lumii, că știm să ne luptăm pentru drepturile noastre și mai bine vom moarte decât să ne lăsăm de rușine înaintea lumii. Ascultând glasul de durere a unui popor năcăjit, cum e țaranul bihorean, care se roagă atât de jalnic și umil să nu-l lăsăm neluminat și nemângăiat, în noi în luptă, candidând deputat național.

Marți fruntașii din cerc au ținut consiliu asupra persoanei în care să-și pună încredere pentru a reprezenta acest cerc în Dieta. Și conștient numai de binele neamului, au candidat deputație pe dl dr. Ioan Ciordaș, avocat în Beiuș. Ciordaș a mulțumit pentru încrederea ce i s-a dat, și-a ținut vorbirea program în fața mai multor mii de alegători, cari se îmbrățișau cu bucurie și veselie, văzând că pot să-și aleagă deputat, care cunoaște toate păsurile lor.

Lacrimi de bucurie curgeau din ochii bătrânilor cari își aduceau aminte de vremurile frumoase pe când ca flăcăi puteau să lupte pentru candidații naționali. Nu se poate descrie însuflețirea, ce domnește în popor. După săvârșirea vorbirii candidatului național, poporul s'a depărtat cântând de resună văzduhul de atâta însuflețire, veselie și nădejde în viitor mai fericit și mai bun.

Nădejdiile pentru ducerea la isbândă a candidatului național sunt atât de mari încât contra candidat serios nici nu se găsește. Bravă ție popor cinstit, care crezi numai în conducătorii tăi firești. Dreptatea e cu noi și unde e dreptate acolo e Dumnezeu, el e bun și ne va ajuta. *Radu.*

Cercul Sasca. În 18 Aprilie s'a ținut adunarea de candidare în Răcășdia pentru cercul electoral Sasca.

A fost candidat cu mare însuflețire, dr. Aurel Novac, care și în trecut a reprezentat acest cerc în Dietă. Dr. A. Novac și-a ținut vorbirea de program în fața unui public numeros.

În fața marilor schimbări ce s'au făcut în sânul poporului românesc în urma adunărilor populare și în urma sfaturilor date anume din partea conducătorilor parte în scris parte în graiu viu, alegătorii din cercul Sasca s'au ținut îndemnați a aduce mulțumite presei române, ce aduce atâtea jertfe pentru luminarea lor.

Un popor care astfel știe judecă și astfel înțelege rostul jertfelor aduse de ziaristica română, e demn de toată cinstea, și va ști în toată vremea să-și ieie partea cuvenită în luptele noastre.

Prezidentul adunării a fost dr. Mester, avocat în Sasca, Român însuflețit.

Cu astfel de alegători putem pururea învinge.

Sufrajul lor universal.

După toate semnele ce se ivesc sufragiu! universal, adecă votul obșteșc pe care guvernul lui Wekerle și Kossuth s'a însărcinat să-l facă, va fi o mare tragere pe țară.

Să știe, că în partidul coaliționist sunt două partide cari au fost întâiu direct conștințare dreptului poporului.

În clipa din urmă însă ei au cedat spre a putea ajunge la putere. Acum văzându-se ajunși la țintă, simțindu-se la largul lor, ei fac tot mai multe rezerve în privința aceasta.

Dacă nici chiar despre partidul kossuthist nu puteam presupune multă bunăvoință

pentru naționalități, — cu toată că acest partid a fost singurul, care a proclamat votul universal — cum am putea aștepta mai mult dela celelalte partide? Aceste sunt prin excelență partide de boierime.

Orice lărgire a drepturilor poporului va trebui să știrbească în mod natural drepturile prea mari, bogate ale celor câteva familii de boieri bogați.

Acuma însă iată că foaia partidului contelui Andrassy »Az Ország« spune pe față că prin sufragiu universal trebuie întărit naționalismul unguresc, *Stat maghiar popular* (Magyar népállam) îi zice numita foaie cu un cuvânt frumos și sunător.

De câte ori oamenii politici unguri au voit să facă o nouă măsură de asuprire a noastră a românilor, ei au găsit cuvinte frumoase și sunătoare spre a-și ascunde gândul cel rău, îmbrăcându-l în haină frumoasă și înșelătoare.

Când Kossuth a voit să zică; — Vrem să vă maghiarizăm cu forța, el a zis: — respectăm limba altora, dar vrem să-o învețe și pe a noastră.

Când ungurul îți cere să-ți iubești țara, să fi patriot bun, ceiace suntem cu toții, el cere să te faci șovinist și să prigonești pe nemaghiari. Când »Az Ország« cere stat popular maghiar, aceasta nu înseamnă decât dreptul electoral numai pentru unguri.

Căci ce va să zică stat popular maghiar? Este statul acesta numai curat unguresc? Știm cu toții că nu.

În țeara aceasta mai trăiesc afară de unguri, încă pe atâția nemaghiari. Nimeni, nici cel mai mare șovinist nu va tăgădui, că mai sunt afară de unguri și milioane de români, sârbi, nemți și slovaci.

Ce va să zică deci cuvântul acesta »magyar népállam?« Răspunsul îl găsim în același articol.

Cu litere groase el scrie: »Ezen a földön a magyar nép az ur!« (Pe pământul acesta numai poporul maghiar este stăpân) și mai la vale: »Ungaria este a maghiarilor«. Iată înțelesul cel adevărat al *statului popular maghiar*.

Iată într'o formă neguroasă, o idee, un gând foarte limpede!

Nu ne mai înșelați, domnilor!

Protopresbiterul Const. Gurban.

— Cunună eternă. —

Adunați fiind preoții din Zarand într'una din săpt. trecute parte în Brad, parte în Hălmațiu, pentru a-și alege deputați din cler, și-au adus aminte de fer. Constantin Gurban, — adevăratul preot al altarului și neamului românesc; și însuși precum de faptele bărbătești și sfaturile înțelepte ale fericitului, așa și de recunoștința ce-i păstrează nu numai dieceza gr. or. română a Aradului, ci întreagă biserica din metropolia gr. or. română din patria ungară, în scopul de a păstra amintirea acestui «falnic stâlp al neamului și bisericii sale», au depus la mâna subscrișului jertfa noastră, din inimă curată din care să-i împletească cunună eternă.

Darul preoșimii s'a sporit cu al câtorva meseni iubitori de lumină, cari înțeleg scopul, și a ajuns suma de cor. 181 f. 10.

Această sumă s'a depus la «Crișana», institut de economii și credit în Brad spre fructificare sub Nr. 738/906 și îndată ce se va rotunzi la cor. 200.— taxa minimală cu care ori care român poate să devină binefăcător fundator al institutului gimnazial din Brad — voi înainta-o corporațiilor administrative cu rugarea ca fer. Constantin Gurban, demnul protopresbiter al Boroș-Ineului să fie înșirat între fundatorii gimnaziului nostru, între vrednici Zarandeni de odinioară și pomenirea lui să se facă din în an până la sfârșitul veacului...

Prin aceasta să împlinească atât dorința nețărnută a donatorilor, cât și cea a fericitului, de a vedea institutul nostru cultural înaintând treptat spre desăvârșire. Că aceasta i-a zăcut fericitului la inimă servește de dovadă nu numai dragostea sa părintească față de slujitorii acestui Sion, ci preste toate ivirea sa neașteptată în Maiu 1896 în Brad la serbarea chramului institutului nostru, SS. Constantin și Elena, dimpreună cu protopopul Popovici din Șiria și Groza (†) din Hălmațiu, aducând cu sine daruri prețioase din timpurile străvechi și rostind cuvinte pline de înțelepciune solonică, asupra cărora nu odată trebui-vor să rugați toți aceia la ale căror urechi au străbătut...

«In trăinicia unui așezământ de cultură — zicea fericitul — nu-i ertat să ne perdem nădejdea, pe câtă vreme temelii lui e moralul și virtutea... Cultivați deci în inima tinerimii morală și virtutea! Desteptați în ea dragostea de a munci! Deschideți-i ochii minții!, și veni-va tim-

ZIUA ÎNVIERII.

A trecut miezul nopții. Bolta cerului e presărată cu stele luminoase, ce par niște făclii aprinse răspândind raze dulci prin tăcutul întuneric al nopții. Luna de jumătate luminată și-a plecat fruntea măestoasă spre apus, aruncând îndărăt privirile sale divine, învăluită în aureola unui farmec fantastic. Satul e adâncit într'o liniște tainică și tăcerea poetică a nopții e întreruptă numai din când în când de țipetul sfâșietor al cucuvaiei, ori de lătratul molatec al vr' unui câne. De prin grădini se înalță vârfurile albe de flori ale pomilor și crengile lor împletite formează lungi șire închegate ce se întind unele lângă altele și dispar în marea arginție a lunii visătoare. O lină adiere, ca o suflare sinistă, leagănă ușurel tinerele floricele, desmierdându-le cu dulci șoapte tănuite și respiră prin aerul sui răcoros parfumul lor de miresme. Toată poezie, totul pare un vis fermecător.

Spre răsărit la poalele unei colinoare e așezată bisericuța cu pereți albi. În lăuntru ei luminează vre-o câteva candelă, cari se nizuiesc a învinge cu razele lor lumina blândă a lunii, ce pătrunde în lăuntru cisericeii prin ferestrele lungi și înguste. În mijlocul bisericeii stă mormântul Domnului, împodobit cu flori și din lăuntru lui o mică candelă împrăștie raze purpurii printre buchetele de flori, pe fețele unor figuri somnu-

roase, ce stau împrejurul mormântului, făcând din când în când câte un gest molatic. Icoanele sfinților atârând pe pereți, par'că privesc adâncite la mormânt, așteptând cu nerăbdare.

Luna obosită de priveghiere respiră ultimele sale zimbete prin tăcerea mistică. Zorile zilei abia se zăresc departe la răsărit, înălțându-se câtră cer. Incetul cu incetul, încep a învălui vârfurile colibelor, ce se întind dela răsărit spre miază noapte, într'un șir lung în formă de semicerc. E liniștă adâncă... Un tunet puternic sfâșie aerul, lăsând în urmă un bubuit asurzitor, ce se perde înset în valul depărtării ca uu vis fantastic.

Un al doilea și al treilea tunet urmară calea celui dintâiu.

Toaca și clopotele bisericeii încep a răspândi prin văzduhul tăcut niște tonuri dulci, anunțând momentul de glorie al învierii Domnului ființele adormite tesaur din culcușurile lor și împinse de o tainică putere așteaptă mărirea Domnului priveghind.

În sat se începe mișcare vie. Pe șoseaua mare să vad șire lungi de oameni, femei, copii, înaintând spre biserică, toți cu bucuria în inimă și cu sufletele înălțate la puterea celui ce a înviat cu mărirea. În scurt biserica se umple de popor. Preotul se îmbracă cu odăjdile de sărbătoare, apoi cu o făclie aprinsă și cu icoana învierii în mână ese afară în curtea bisericeii, aș-

ternută cu un covor de iarbă verde. Poporul îl urmează încunjurând biserica cu făclii luminoase. «Cristos a înviat!» răsună glasul sărbătoresc al părintelui și poporul exaltat de o putere magică întonează imnul măestos al învierii.

Soarele strălucește glorios pe bolta albăstrie a cerului, umplând lumea cu balzamil mării. Paserile părăsesc cuiburile lor și sburând din creangă în creangă fac văzduhul să răsună până în depărtare de cântecele lor pline de farmec. Prin lunca ce se întinde pe lângă șoseaua mare sboară o mulțime de fluturi albi ca șoaptele curate ale iubirei ferbinți; lunca e plină de floricele, cari atrag la sânul lor gingaș — cu zimbetele lor nevinovate — pe miștii fluturași. Cete, cete, vin copii și fetițele, alergând nebunatic după fluturi, ori luând de ici, de colea o floriceică care miroasă mai frumos.

Câțiva băeți se prind de mâni, dau fugă după fetițe, să le prindă în mreajă. Unul din ei se împiedecă și cade și cu el toți ceilalți; atunci fetele șirete rād de ei și fug vesele că au scăpat de mreajă. În fine o iau cu toți pe șosea câtră biserică, cu flori și ouă roșii — bucuria copiilor.

Clopotele sună, poporul iarăși se adună din toate părțile la casa de laudă a Celui puternic. Inimile se înalță, viața și învierea plutesc în univers, pacea divină stăpânește făpturile.

Ionel.

pu. trebuie să vină, când de sine se va înălța, desăvârși tot ce e firesc și vrednic. Răsărirea lumina. care va da viață».

Au contribuit la cununa eternă: A) preoții: Vasile Damian, ppresb. în Brad, Cornel Lazar, ppresb. în Hălmagiu, Petru Rimbaș, preot (Brad), Enea Joldea, diacon (Hălmagiu), Aron Roman, preot (Luncoiu de sus) câte 10 cor.; I. Perian, preot (Cristior), Iosif Tisu, preot (Cebea), Laurenție Iuga, preot (Măgulicea), N. Popescu, preot (Lungșoara), Petru Lirca, preot (Tisa) câte 5 cor.; I. Câmpăan, preot (Rovina), Vas. Giurgiu, preot (Ociu), N. Pop, preot (Ormindea), câte 4 cor.; N. Balta, preot (Ciuciu), Ioachim Ivan, preot (Podole), I. Petrișor, preot (Ocișor) câte 3 cor.; I. Rusu, preot (Juncu), Aron Faur, preot (Potingoni), P. Micluța, preot (Poenari), I. Giurgiu, preot (Ociu), T. Bodea, preot (Crocna), N. Florea, preot (Tiulești) câte 2 cor.; I. Mera, preot (Hontășor), Val. Cristea, preot (Zimbru), G. Micluța, preot (Prăvăleni), I. Săracu, preot (Fenișiu), Ales. Florea, preot (Dumbrava), Irimie Sirca, preot (Sârbi), I. Micluța, preot (Riscușita), N. Budugan, preot (Brusturi), A. preot (Brad) câte 1 cor.

B) Mireni:

Dr. P. Oprea, dir. gimn. (Brad), Dr. I. Papp, adv. (Brad), Ales. Draia, inv. penz. (Cristior) câte 10 cor.; N. Bedea, v. not. (Mihaleni) 6 cor.; T. Pop, adv. (Hălmagiu) 5 cor.; Dionisiu Sida, not. (Băița), 4 cor.; Vas. Boneu, prof. (Brad), I. Bărna, (Vaca) câte 2 cor.; Tr. Suci, prof. (Brad) 10 fil.; I. Leuca, primar (Lazuri), M. Stoia, (Brad), N. N. (Brad), Aliquis (Brad) câte 1 cor.; Maria Cristea, inv. Gura-Barzii 4 cor.; Biser. or. din Hălmagiu 5 cor. Suma 181 cor.

Fil jertfii inimilor curate să înalță la tronul cereal fericitului protopresbiter Constantin lumină să verse de acolo binecuvântare asupra tuturor așezărilor, cari prin jertfe curate pentru așezămintele noastre culturale contribuiesc la luminarea lumii din morți a scump neamului românesc.

In p. unavestire, 1906.

Brad,

Dr. P. Oprea.

apel către alegătorii români, slovaci și sârbi.

Iubiți alegători!

Suntem în preajma alegerilor de deputați. Ni se deschide din nou privilegiul ca să ne spunem cuvântul conștient asupra afacerilor publice și să pretindem cu toată puterea validitatea principiilor depuse în programul nostru, cari singurii ni stăruie să garanteze înflorirea țării și fericirea tuturor popoarelor. Un punct cardinal al acestui program este votul universal secret, după cumunic, care este chemat să facă posibilă validitatea tuturor forțelor din țară. Alegerile aceste vor avea să decidă asupra sorții votului universal secret. Și noi înaintea tuturor altor partide politice din țară am pretins acest drept. Am pretins însă și pretindem votul universal secret adevărat și nefalsificat.

Pretindem ca și minoritățile să fie reprezentate în Dietă, în proporția numărului alegătorilor. Pretindem ca cercurile electorale să fie după dreptate împărțite. Pretindem, ca alegătorilor să li se dea posibilitatea de a vota liber, ca dieta să fie adevărata expresiune a voinței poporului. Pretindem aceste lucruri pentru că numai așa vor putea cetățenii să-și spună dorințele lor asupra tuturor chestiunilor dela cari depinde soarta lor.

Pretindem ca chestiunea naționalităților să fie rezolvată pe baza dreptății și a egalității. Nerezolvarea acestei chestiuni de cea mai mare importanță împiedică rezolvarea multor altor chestiuni arzătoare; împiedică nu numai dezvoltarea socială și culturală, ci și cea economică a țării. Într'un cuvânt împiedică totul!

Iubiți alegători!

Acum, când noi Români, Slovaci și Sârbi intrăm cu puteri unite în lupta electorală, facem acest lucru mânați de principii mărețe și de adevărata iubire de neam și de patrie.

Nu luptăm noi numai pentru noi, ci lucrăm pentru fericirea și libertatea patriei noastre, luptăm pentru fericirea și libertatea tuturor cetățenilor.

Dorim, ca în această țară să nu fie nici un cetățean, nici o naționalitate nemulțumită și îndreptățită! Convingerea noastră și datorința față de patrie și față de noi înșine ne impune această luptă. Aceasta este singura cale, care duce la libertate, frățietate și egalitate adevărată și nefalsificată.

Avem puternică convingere, că aceste principii ale noastre vor triumfa. Iar dacă s'ar întâmpla ca să ne înșălăm în credința noastră: cel mult nu noi vom fi răspunzători înaintea istoriei.

La luptă deci fraților! Votați cu acei candidați, pe cari vi-i recomandă partidele naționalităților înfrățite.

Budapesta, 10 Aprilie 1906.

Clubul parlamentar al naționalităților.

NOUTĂȚI.

ARAD, 19 Aprilie 1906.

— *Supărarea lor. Cei din jurul lui «Budapesti Hirap» sunt foarte cătrâniți pentru mișcarea națională pornită între popoarele nemaghiare din Ungaria. Mai ales Slovacii punându-se în mișcare și nevoind să între mai mult în apele coaliției, sunt tratați ca dușmani ai intereselor patriei și trage atențiunea notarilor asupra celor ce cetesc Slovacii.*

Nu vorbim ce se mai scrie despre noi. Înțelegem supărarea lor și nu mai bucură ne putem de ea. Când dușmanul te laudă e semn că mergi spre rău, iar când te urește e dovadă, că mergi spre bine. Popoarele nemaghiare, cari veacuri întregi au suferit și nu știu nici ele de câte ori au fost înșelate, sunt sătule de atâtea neajunsuri și seduceri. Voesc să-și croască ele viitor prin propriile lor puteri și pe baza drepturilor garantate în lege.

Și vezi, aceasta nu le place ciocoilor.

— **Restaurare.** Din Gașa ni-se scrie: În zilele acestea s'au ținut restaurările promotoriale în Gașa, s'au ales în comitet 9 Români și 7 de alt neam, prezident a fost ales: Traian Terbenț, viceprezident: Todor Stan, jude: Mitru Nișca. Alegerile a decurs în ordine, partida Șvabilor din Sântana e cam nemulțumită cu rezultatul.

— **Catastrofă îngrozitoare.** În ziua de 9 Aprilie n. a. c. Luni în săptămâna mare după prânz în comuna săracă Gurani comit. Bihor protopopiatul Vascoului la Ioane Ptuchii — în ce formă nu se știe — s'a aprins șura și fiind focul spriginit de un vânt puternic, a nimicit totul, în cel mai strâns înțeles al cuvântului 24 de case, cu toate supraedificatele și recvizitele economice, încât nu s'a putut salva absolut nimic.

Toate casele și supraedificatele au fost clădite de lemn și acoperite cu pae și au rămas 24 de familii în preajma sărbătorilor fără nici un adăpost, au devenit așa zicând cerșitori.

Bateria vântului și-a schimbat direcția spre miazăzi și astfel și-a putut localiza estinderea mai departe a focului năpraznic.

Spre miazăzi de Gurani — peste un ram al Crișului-negru — e situată comuna Cociuba; și vântul a dus focul peste Criș la distanță de 1½ chlm. până în Cociuba la Tanasie Vili, de aci a sărit focul la Barna și Macavei, destul că și în Cociuba 3 familii au ajuns la sapă de lemn.

Oamenii cu inimă și creștini adevărați, mai ales cei cu stare mai bună să se îndure de acei nenorociți fie pe calea cutărei redățiuni mai ales prin «Tribuna» dela Arad, fie pe calea preoților în Cociuba: Vasiliu Terebenț, în Gurani: Alexandru Popa cari vor și distribuți ajutoarele mai bine între incendiați. Pentru acești nenorociți a colectat părintele Traian Terebenț 32 c. 50 f. dela următorii marimonioși donatori:

Dr. George Popa, avocat Arad și deputat sinodal al cercului 5 cor.; Iuliu Groșorean 3 cor., Nicolae Barbura, notar Pecica, Axente Chirila, preot Șilindia, Dr. Sever Barbura, adv. Pecica,

Tr. Terebenț, câte 2 cor.; George Bandea Gașa, N. N. Pecica, vād. preoteasă Julia Ungurean, Klein Manó, neguțător Gașa, Dr. Abonyi Henric med. cerc. Pâncota, câte 1 cor.; Saveta Nișca 80 fil.; Kuborczik Mihály Gașa 60 fil.; Corneliu Papp, preot Zarand, Aurel Iancu, preot Zarand, Trif Lugojan, prof. Arad, Virgil Antonescu, funcț. «Victoria», câte 50 fil.; Simion Dirle, Iosif Vanc, George Dirle, câte 40 fil.; Petru Blaj, 30 fil.; Todor Negru, Mitru Nișca, Florian Dirle, Pavel Crișan, Petru Popescu, Marian Holve, George Ardelean, Nic. Dirlea, George Mara, Ștefan Brădean, Flore Albert, Constantin Negru, Pavel Ardelean, Ioan Biroaș, George Rus, Nic. Dirlea, Ioan Ardelean, Petru Drăgălina, Marița Crișan, Mărioara Holoc, Ghuila Boar, Mitru Alicuciu, Pavel Mara, Pavel Dârlea, George Costan, George Ardelean, G. Blaj, G. Marita, Nanci Cociuba, Lena Japa, Pavel Marița, dela fiecare câte 20 bani; Ioan Mic, Tămas Pavel George Drăgălina, Petru Vanc, câte 10 fil. toți din Gașa.

— **Noul comitet al societății «Petru Maior».** În urma demisiunii comitetului vechiu în ședința din 24 Martie 1906 s'a ales la societatea Petru Maior a tinerimei universitare rom. din Budapesta următorul comitet: Preș.: Pompiliu Nistor, st. med. Vic. preș.: Traian Iarca, st. med. v. Secretar: Victor Stanciu, st. fil. Casar: Ștefan Albu. st. med. Controlor: Mihai Stan, st. med. Notari: Nicolae F. Negruțiu, st. fil. Dumitru Coltofeanu, st. drepturi. Bibliotecar: Ioan Cupu, st. drep. Vice-bibl.-arhivar: Ioan Ștefănescu, st. med. Econom: Adam Iancu, st. med. Comisiunea literară a fost întregită prin domnul: Mihai Șerban.

— **Accidentul contesei Montignoso.** A căzut cu bicicleta și și-a frânt un picior. Va trebui să zacă vre-o 30 de zile până se va vindeca.

— **Spionagiul unei corăbii.** Vaporul italian Ciclopul a fost prins luând desemnul fortificațiilor din Fiume și ale întregului țarm dalmatin. Vaporul circulă pe întreaga mare adriatică și pretextul, că transportă torpilor pentru flota italiană. Să așteaptă cu mare nerăbdare un eventual conflict diplomatic.

— **Principele român de coroană pentru limba românească.** Unele foi zvoniseră, că principele Ferdinand ar fi contra mișcărilor naționale inaugurate în 13 Martie, când studenții români au împiedecat predarea pieselor teatrale franțuzești ce le proiectase societatea de binefacere «Obolul». Acum să afirmă, că principele aprobă tendința națională a studenților și e contra reprezentațiilor franceze din partea Românilor.

— **Principele predicator.** Fratele mai mic al regelui saxon principele Maximilian, preot catolic a ținut o predică într-o biserică din Paris. Însă lumea adunată, mai ales femei din clasele înalte a rămas nemulțumită. Nici voce, nici spirit, nici eleganță, nici cugetări uai de dai doamne, ci o sărăcie de duch caracteristică pentru casa domnitore săsească.

— **Biserica din Covăsânt în foc.** În Sâmbăta Paștilor, când credincioșii înconjurau biserica, a luat turnul bisericii foc din toate părțile. Băeții, cari se suiseră la toacă, au uitat luminile în turn și așa s'au aprins mai întâiu scândurile, scările, apoi construcția clopotelor, cari, parte topindu-se, au căzut jos. Flacăra se întindea deja asupra acoperișului, ba într-o vreme eră periclitat întreg satul cu nimicire, (de oarece vântul suflă cu urgie și alimentă focul), — când de odată se aruncă episcopul bisericii Mihaiu Vorțan între flăcări și cu pompa în mâni căuta să localizeze focul. Teamă nespusă a cuprins pe toți credincioșii, când au văzut pe Vorțan într-o fereastră a turnului; băeții și soția lui plângeam amarnic, căci vântul îl legăna când încoace încolo și era să-l arunce de vre-o câteva ori. fereastra turnului, dar n'a slăbit din credința, care l'a ridicat să apere biserica, ci îmbărbătând soția și copii, mai publicul creștin de față s'a lăsat apoi asupra acoperișului, de unde arunca țiglele. În sfârșit i-a succes să localizeze focul.

Acest Vorțan, care și de astădată s'a arătat un creștin bun și brav, a mai săvârșit deseori asemenea fapte laudabile, scăpând singur numai curagiul și iscusința sa, o clae de grâu a avut din sat, și casele mai multor locuitori. aducem și pe aceasta cale mulțumitele noastre

ferbinte pentru bărbăția și inima ce a avut-o față de biserică și conlocuitorii săi. Dauna, ce a cauzat-o focul este mare, căci toată construcția de lemn din turn a ars, o parte din clopote s'a topit orologiul bisericii s'a stricat de tot; având însă nădejdea, că biserica este asigurată, în curând vor repara-o servind iarăși de locaș pompos și plăcut lui D-zeu.

— **Brașovul îndrăgostit în comitele Székely.** Un ziarist ungar, un avocat sas și unul român au plecat la Bpesta, ca să înduplece pe ministrul de interne Andrassy să-l mențină pe comitele Székely István; în schimb vor alege în Brașov deputat din partidul constituțional. — O drăguții de mameluți!

— **Hymen.** Aurora Serb și Dr. Aurel Grozda, incredințați. Sincerile noastre felicitări!

— **Gorki în America.** Marele scriitor rus Gorki a fost silit să părăsească patria sa pe care a zugrăvit-o cu o putere și pătrundere genială în nuvelele sale. El a hotărât să facă un turneu prin orașele mari spre a face agitație pentru ideile revoluției rusești.

Sosind în New-York împreună cu o actriță d-șoara Andreieva, el a fost mai întâi bine primit de către scriitorii americani. Dar în curând prezența lui deveni cauza unui scandal. Americanii nu sunt numai cei mai dibaci și mai îndemnatnici oameni ai interesului, ci și un popor pătruns de o adâncă religiozitate și moralitate. Ei au făcut caz mare din faptul că Gorki despărțindu-se de nevasta lui legitimă, pribegeste în străinătate cu o actriță. Toată misiunea lui Gorki se va zădărnici probabil prin piedeca aceasta. Iată un exemplu cum un popor zis modern știe să păstreze cu sfințenie curățenia moravurilor.

— **Fantasmagorii ungurești.** Intre alte prostii pe cari le scriu unele foi maghiare de câte ori e vorba de noi e și cea din »Magy. Szó«, că guvernul dă voie naționalităților să intre în parlament. Iară în schimb deputații naționaliști aleși din mila guvernului, vor face opoziție numai la aparență. Totodată guvernul va putea acuza pe eventuala opoziție adevărată, făcută de de unguri, că să se alieze cu naționalitățile contra statului unitar.

Pe semne li-e frică, că o să câștigăm prea multe mandate și vreau să provoace guvernul să ne împiedece, să dovedească, că nu ne va lăsa să ajungem în cameră.

— **Inainte la plăcinte!** Ministrul Polonyi, alias Polacsek, parvenitul dela justiție, trimbiță cu o emfază ce poate i-ar sta bine ori-cărui altuia, că va »plivi radical buruenile dela magistratură. Se vede, că buruenile vrea să le rezerve pentru postul de deputat. Căci poate niciodată nu s'a dat un asalt mai scârbos la candidări guvernamentale, ca acum.

Chiar foile guvernamentale își exprimă indignarea față de obrăznicia multilor ilustrii necunoscuți, nulități intelectuale și morale, cari cred că a venit vremea să-și facă trebșoarele sub mantia ocrotitoare a imunității; și nu înțeleg lipsa de curaj a capilor coaliției să-i respingă pe aceștia. Cu astfel de procedură poate vom mai avea ocaziunea să descoperim noi Eotvös Balinți.

— **Petrecere proastă.** În Utvin își petreceau în zilele astea un fecioraș: Petru Zărie, pușcând cu revolverul. Din întâmplare a nimerit pe un alt român: Lazar Cojocar, în inimă.

— **Prevederi înțelepte.** Incă din cele mai vechi timpuri idealul Rușilor era de a ocupa Constantinopolul și de a cuceri Japonia. Deja Caterina a II, cunoscând bine greutățile împreunate cu cucerirea Japoniei a înființat în 1764 o școală de marină pentru de a-și forma un echipament bine instruit pentru oceanul pacific. Și învățau marinarii ruși limba japoneză, înțelegând felul de luptă al Japonezilor etc. Și totuși azi sunt învinșii acestora. Dovadă că un popor conștiu nu poate fi nimicit.

— **Una la zi.** Era o ședință de spiritiști, o văduvă chiamă umbra soțului ei.

Văduva întrebă: Ești fericit, Nicule:

Spiritul: Da, foarte fericit!

Văduva: Mai fericit decât când trăiai alături de mine?

Spiritul: Cu mult mai fericit!

Văduva: Și unde te afli?

Spiritul: În iad.

— **Mandate tarificate.** Sărmane cercuri electorale românești! Timp de patru zecimi de ani ați fost pradă tuturor lupilor flămânzi cu ochii sticloși, cu nasurile corioate! Când în Pesta un »domn«, vre-un bancher, vre-un mare negustor ajungea gradul de bogăție care-l mulțumea chiar și pe el, atunci se trezea în el o notă pe care nici el nu o bănuise: coarda democratică, patriotică, națională sau cum vreți să-i ziceți. Atunci el găsea că în inima sa bate o mare dragoste și grije pentru nevoile bietului popor. Mandatele naționalităților pasiviste, obidite erau domeniul de cucerire al acestor parveniți. Un târg, o precupețire în cel mai adevărat înțeles al cuvântului să desfășura. Fiecare mandat avea un tarif oare-care. El se urcă sau coboră după împrejurările locale, după numărul alegătorilor, după greutățile topografice ale alegerilor. Și nici acuma, supt regimul renașterii și al regenerării politice, aceste stări rușinoase nu au încetat. Singurul mijloc de a-i pune stavilă este activitatea naționalităților. Iată de ce această schimbare politică le este atât de incomodă acestor domnișori:

Acesta-i semnul cel mai bun al deșteptării noastre:

Cu cât va fi mai sălbatică, mai îndârjită potrivnicia stăpânilor noștri împotriva-ne, cu atât mai mari sunt sortile noastre de izbândă. Căci mandatele tarificate au ajuns să-și dea obștescul lor sfârșit!

— **Barometru ieftin.** Un barometru ieftin, care să ne prevestească schimbarea timpului, se poate obține cu următoarea amestecătură:

Se ia 60 grame de spirit și se topește în el 8 grame de camfor și câte 2 grame de sare amoniac (tipirig) și de salpetru (salitru).

Această amestecătură — pusă în sticlă lungă-reată și curată — când e limpede arată că vremea va fi frumoasă, când e turbure, furtună; iar când se vor forma mici și albicioase steluțe, schimbare de vreme.

— **Origina pantalonilor.** Se pare, că cel dintâi popor care a întrebuițat pantalonii ca îmbrăcăminte sunt Galii. În adevăr, ei au întrebuițat un fel de pantaloni foarte largi, cari se purtau însă numai până la genunchi.

La noi în țară, pantalonii zis nemțești se poartă numai de orașeni, pe când sătenii poartă niște pataloni, a căror demisiune și formă diferă după localități.

În genere însă, în părțile Dunărei, unde locuitorii au fost mai în contact cu Turcii, pantalonii purtați de săteni au aproape demisiunea șalvarilor.

— **Magazin de stofă de fabrică, Leichner și Fleischer, Pécs.** În magazinul exclusiv de stofă de fabrică se află de vânzare 3 metri stofă de lână pentru întreaga îmbrăcăminte bărbătească, dela 3'30—4'40—6'60 floreni în sus până la cea mai fină.

Pentru provincie trimitem bucurosi probe. Leichner și Fleischer, Arad, Szabadság-tér 17 Telefon 475.

— **Atragem atențiunea On. public asupra anunțului din numărul acesta al firmei bine reputeate și solide de giuvaericeale a lui Francisc Weinberger din loc.**

CONCERTE, PETRECERI.

Societatea română de cântări și muzică din Caransebeș invită la petrecerea împreună cu concert și cu teatru, ce se va ține în 9/22 Aprilie a. c. (Dumineca Tomii) în sala cea mare a hotelului »Pomul verde.« — Tinerimea română din Ofenbaia și jur, invită la concertul împreună cu producțiune teatrală el aranjază la Dumineca Tomei, 22 Aprilie st. n. a. c. în sala casinei din Ofenbaia. După producțiune urmează joc. — Junimea română din Bonțida aranjază cu concursul tinerimei universitare române din Cluj o producțiune teatrală muzicală împreună cu dans, Vineri în 20 Aprilie st. n. 1906. Venitul e destinat pentru fondul Tinerimei din Bonțida și al Agenturii Cluj a »Asociațiunii.«

— »Producțiunea teatrală sub conducerea dlu învățător Negruțiu din Mănăstur (Kolozs-Monos-tor) au reușit foarte bine. Sala școlii a fost plină de inimi arzătoare române de inteligență, militari și țărani.

Învățăceii dlui învățător Negruțiu și-au jucat

rolul foarte eminent. Dumnezeu trăiască pe dl Negruțiu și toți învățăceii. Ar fi lucru tare de scop și în favorul fondului școlii și și a tuturor Românilor din Cluj și Mănăstur, ca producțiuni teatrale să se continue și barem în toată Dumineca după amiazi să se repeteze.

Dumnezeu de ar ajuta și pe tineri iuriști și inteligența întreagă, ca odată în lună să dea câte o serată ori producție teatrală în Cluj, fiind că azi în Cluj numai puțin ca 7000 mii Români și vre-o 700 soldați de Români sunt cari de bună samă vor participa foarte bucurosi la toate producțiunile teatrale.

Domnii învățători din jurul Clujului și al Gherlei ar face încă mare bunătate să înceapă pe toate comunele câte cu o mică producție teatrală, pentru a arăta lumina înțelepciunii.

Ladislau Gormoșin.

Economie.

Arad, 19 Aprilie 1906.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 18 April.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906 (100—clgr.)	16:50—16:52
Secară pe Aprilie	13:50—13:52
Orz pe Aprilie	15:82—15:84
Cucuruz pe Mai	13:32—13:34
Grâu de toamnă pe 1906	16:58—16:60

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906	16:55—16:56
Secară pe Aprilie	13:56—13:58
Ovăs pe Aprilie	15:42—15:50
Cucuruz pe Mai	13:36—13:38
Grâu de toamnă pe 1906	16:63—16:70

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 78—100 kgr.	Cor. 15:50—15:50
« 79—100 «	«
Secară: 100 «	12:20—12:30
Orz: 100 «	13:50—13:60
Ovăs mercantil 100 kgr.	14:10—14:20
« cernut 100 kgr.	13:30—13:30
Cucuruz nou 100 «	13:20—13:30
« vechiu 100 kgr.	«

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	Cor. 158—
« « « mic	« 160—
« brut « mare	« 156—
« « « mic	« 158—

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. — — fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 125—127 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 kgr. 120—126 fil.; mijlocii părechea 240—260 kgr. greutate 121—122 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

Posta Redacției.

Calin. Primit cu mulțumită. Continuare cu plăcere. Salutări frățește.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei»

Ghestiunea de naționalitate.

De Br. Eötvös Jozsef,

tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus 10 fileri porto.

La administrația »Tribunei« să află de vânzare următoarele cărți:

»La Roma« de Russu Șirianu Cor. 2.—	plus 10 fil. porto
»Povestiri și schițe« de S. Secula 1.—	» 5 «
»Nuvele« de Emil Zola Cor. 0:40	» 5 «
»Școlarul declamator«	» 0:50 » 5 «
»Stropi de roasă«	» 1.— » 10 «
»Aur« Const. Hodoș	» 1.50 » 10 «
»Telegrama« farză în 3 acte	» 0:30 » 3 «
»Amicii Poporului« T. Vuiculescu.	» 1— » 10 «

În atențiunea onoratului public!

Din cauza **mutării** prăvăliei mele

din 1 Mai 1906

◀ în palatul Eliza Fischer, ▶ lângă croitorul englezesc Sugár József

Vând cu preț foarte redus, cu cel mai mic preț acceptabil

toate obiectele aflătoare în magazinul meu, ca crilante, pietrii scumpe, oroloașe de bărbați și de dame de aur și de argint, de Geneva veritabile de prima calitate, garniturile de masă etc.

Poftiți și vă convingeți!

Cu deosebită stimă: **Weinberger Ferencz.**

Simboale din „TULIPAN” de argint în formă artistică.

Contra anemiei și nervosității

cea mai bună influență are

Vinul ferat china al farmaciei lui Rozsnyay Mátyás.

Prețul unei sticle e de 3 cor. 50 fil.

Contra căderii părului are cea mai bună influență

Spiritul de păr al lui Rozsnyay

care în scurtă vreme delătură mătreața și căderea părului; apără părul de rupere și-i dă o strălucire mătăsoasă. Prețul unei sticle e de 1 cor. și 50 fil.

Sirop pentru copii, contra tusei

Leac admirabil pentru copii mici.
Sticla: 60 filer.

Toate aceste medicamente se capătă în stare veritabilă, la spițaria lui

ROZSNYAY Mátyás, Arad.

Szabadság-tér.

In atențiunea Onoratelor Dame!

Cu toată stima aduc la cunoștința tuturor damelor din loc și provincie, că în Arad, piața Libertății No. 11 (lângă Porter Vilmos) **am deschis** după modelul atelierelor parisiene,

o confecțiune de haine femești

de care până acum în Arad încă n'a fost.

Primesc spre efectuire ori-ce lucru ce se ține de această branșă, precum haine de casă, de stradă, ocazionale, de sărbătoare, și altele de lipsă pentru dame și copii dela forma cea mai simplă până la cea mai scumpă, în croitura cea mai elegantă, pe lângă prețurile cele mai moderate și pe lângă serviciul cel mai prompt.

Haine de doliu se pregătesc în 12 ore.

Cerând sprijinul onoratului public — rămân cu deosebită stimă:

HUPPERT HENRIK

Confecție de haine englezești — Arad, Szabadság-tér 21 (casa Lengyel).

In prețuita atențiune a arhitecților!

Lenkey Antal

zidar diplomat și întreprinzător-architect

ARAD, strada Szekeres Nro. 4.

Se recomandă atențiunii p. t. publicului din loc și din provincie care vrea să zidească, primind pe lângă prețuri moderate și pe lângă garanță tot felul de lucrări din branșa zidăriei anume: case de arindă, case private, cartele de vară și grânare precum și transformarea edificiilor vechi, a fațadelor și a pavagelor de cement și beton.

La dorință servesc grațuit cu planuri și cu preliminar de spese.

===== Anunț! =====

Am onoare a aduce la cunoștință că am deschis în Arad. — strada lemnului (Fa-utca) — No. 1. **o fabrică de mașini agronomice**

sub firma înregistrată la tribunalul comercial

VULCU J. MAXIM

Dispunnd de mijloace îndestulătoare și sprijinit pe experiențele mele extinse făcute în

o o **Austroungaria, Germania și America** o o
mă adu în plăcuta poziție a produce și servi pe onoratul public
o o o **cu tot felul de mașini agronomice** o o o
din material de prima clasă și pe lângă pre-
o—o—o țurile cele mai avantajoase. o—o—o

In special fabric, diverse mașini de sămănat, secerat, sfărâmtătoare de cucuruz, mașini de săpat, de tăiat nutreț la vite, ciururi, pluguri (Șeitană), prese de vin, pompe precum și alte articole de pivnițarie și instalațiuni de mori, joagăre și țiglarii mici și mari, după cele mai moderne și mai practice sisteme recunoscute în branșele mașinării sus numite.

Procur, mijlocind prețurile cele mai avantajoase, mașini de abor și treerătoare, motoare de benzin, petrolu, spirit sau gaz, garantând totdeauna, atât de construcțiunea mașinilor cât și de materialul cel mai bun.

Efectuez totdeauna lucruri de lăcătușerie și tot felul de reparaturi de mașini,

cu prețuri foarte moderate, pe lângă serviciu cinsit
o—o—o—o—o și prompt. o—o—o—o—o

